

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Философски**

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	0	2
---	---	---	---

СОЦИОЛОГИЯ НА КУЛТУРАТА

Преподавател: проф. Б. Знеполски, гл. ас. М. Минева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Самостоятелна работа в библиотека	45
	Самостоятелна подготовка за анализ и коментар на текстове	45
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Краен изпит: тест с отворени и затворени въпроси	50%
2.	Две писмени работи през семестъра: контролно върху разглежданите текстове, анализ на публичен дебат.	50%

Критерии на оценяване	
За оценка „Отличен“	60-50 точки на теста; отлични анализаторски умения, особена находчивост в анализа на казуси.
За оценка „Много добър“	49-40 точки на теста; много добри анализаторски умения, адекватно прилагане на теорията в анализа на казуси.
За оценка „Добър“	39-30 точки на теста; добри анализаторски умения, задоволително прилагане на теорията в анализа на казуси.
За оценка „Среден“	29 -20 точки на теста; познаване на част от литературата.

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът по социология на културата съдържа пет основни лекционни теми. *Първата* тема разглежда религията през призмата на класиците на социологията: религиозният опит конституира социалните връзки в традиционните, но и в модерните общества (Дюркем); определени религиозна вявания са в основата на доминиращите днес стопански форми (Вебер); религията е идеологически феномен,

който създава превратна представа за реалността (Маркс). В тази тема се разглеждат също и проблемите за участието на вярващите в политическия живот на съвременните либерални демокрации (Хабермас), както и за трансформациите на религиозното поле в съвременните общества (Бурдийо). *Втората* тема разглежда културните предпоставки на модерната политика през примера на Германия. Изключителното значение, което “културата” придобива при формирането на германската нация през XIX в. (Лепенис), както и възникването на определени организации и ритуали в началото на XX в., целящи ценностната трансформация на германското общество (Елиас), могат да изяснят появата и идването на власт на националсоциализма в Германия. *Третата* тема разглежда взаимовръзката между култура, политика и икономика. Изясняването на възникването на капитализма чрез индивидуалната мотивация (Вебер) тук се допълва от идеологическата му легитимация от страна на европейските политически и интелектуални елити през XVI-XVIII в. чрез обосноваването и насърчаването на ценностната трансформация от страсти към интереси (Хиршмън), която, променяйки основните ценностни ориентири на човешките действия, променя условията на управлението, както и спомага за бурното развитие на стопанския живот в Европа. Към тази тема, като допълнение към изследванията на Вебер и Хиршмън, е включено и изследването на историческите форми на легитимация на капитализма с акцент върху “новия дух на капитализма” (Болтански). *Четвъртата* тема разглежда отношението на културата към правото, като фокусът е поставен върху ценностните предпоставки на юридическия ред: различните представи за справедливост, както и ценностното привилегироване на индивидите или на общността (Ален Сьюпио). *Петата* тема е посветена на изкуството и има за цел да изследва социалните условия на възможност на революцията в езика на живописата – случаят Мане (Бурдийо), както и социалните условия в немскоезичните княжества през XVIII в., чрез които можем да разберем творческото развитие и личната съдба на Моцарт.

Семинарите развиват зададените лекционни теми като фокусират заниманията върху конкретни текстове и проблеми. Целта на семинарите е чрез класически и нови текстове да допринесат за формирането от една страна на теоретична образованост, а от друга – на разбиране за разнообразието от изследователски подходи и техните граници.

Предварителни изисквания:

Няма.

Очаквани резултати:

Очаква се курсът да подпомогне развитието на аналитични умения, разглеждат различните социални сфери – религия, икономика, политика, право, изкуство – като интегрална част от културата на едно общество, разбира се в широкия Веберов смисъл. В случая с политиката, икономиката и правото целта е да се формират аналитични умения за разбирането на тези сфери през историческата еволюция на техните ценностни предпоставки и легитимации. В случая на религията и изкуството целта е да се развие способността тези сфери да бъдат изследвани в различни перспективи както от гледна точка на собствената им институционална структурираност, така и от гледна точка на взаимодействията им с другите социални сфери.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
ЛЕКЦИИ		
1	Въведение в социология на културата. Социалните науки като науки за културата.	2 ч.л.
2	Религия и стопански живот. “Протестантската етика и духът на капитализма”. (Макс Вебер).	2 ч.л.
3	Религията и фундаментите на обществото. “Елементарни форми на религиозния живот” (Емил Дюркем).	2 ч.л.

4.	Религия и идеология. “Немска идеология”, “Към критика на Хегеловата философия на правото” (Карл Маркс).	2 ч.л.
5.	Религията днес. Участието на вярващите в политическия живот (Юрген Хабермас). Състоянието на религиозното поле в съвременните общества (Пиер Бурдийо).	2 ч.л.
6.	Културните предпоставки на модерната политика I. Противопоставянето между “култура” и “политика” в историята на Германия през XIX в. (Волф Лепенис).	2 ч.л.
7.	Културните предпоставки на модерната политика II. Историческите последици от върховенството на “културната нация” над “политическата нация” в Германия през XX в. (Волф Лепенис).	2 ч.л.
8.	Културните предпоставки на модерната политика III. Цивилизация и насилие. Причини за възникване на национал-социализма. (Норберт Елиас).	2 ч.л.
9.	Културата, политика и икономика I. Трансформация на ценностните предпоставки на европейските общества през XVI-XVIII в. Противопоставянето между страсти и интереси. (Албърт Хиршмън).	2 ч.л.
10.	Културата, политика и икономика I. Трансформация на ценностните предпоставки на европейските общества през XVI-XVIII в. Противопоставянето между страсти и интереси. (Албърт Хиршмън).	2 ч.л.
11.	Идеологическо обосноваване на капитализма. Исторически разновидности на духа на капитализма. Духът на съвременния капитализъм. (Люк Болтански).	2 ч.л.
12.	Култура и юридически ред I. Ценностните основания на правото. Разбирания за справедливостта и юридически системи (Ален Сюпио).	2 ч.л.
13.	Култура и юридически ред II. Ценностните основания на правото. Индивидуализъм и комунитаризъм в правото (Ален Сюпио).	2 ч.л.
14.	Социология на изкуството I. “Моцарт. Социологията на един гений.” (Норберт Елиас).	2 ч.л.
15.	Социология на изкуството II. “Мане. Символичната революция.” (Пиер Бурдийо).	2 ч.л.
СЕМИНАРИ		
1.	Въведение: Елиас, Н. Към социогенезиса на понятията “цивилизация” и “култура”. Въведение в: Относно процеса на цивилизация, т. 1, С., 1999.	2 ч. упр.
Социология на религиозните феномени:		
2.	Вебер, М. Аскеза и капиталистически дух в: Протестантската етика и духът на капитализма, С., 2004.	2 ч. упр.
3.	Дъглас, М. Магия и чудо в: Чистота и опасност, С. 2005.	2 ч. упр.
4.	Дейвид Морли, Магически технологии: новото, бляскавото и символното в: сп. Критика и хуманизъм, 2008, бр. 25.	2 ч. упр.
Културните предпоставки на политическото		

5.	Барт, Р. Митът днес (+ Предизборна фотогеничност; Виното и млякото) в: Нулевата степен на почерка/Митологии, С., 2005.	2 ч. упр.
6.	Андерсън, Б. Източниците на националното съзнание (36 – 60) и Преброяване, карта, музей (171-195) (представяне) в: Въобразените общности, С., 1998.	2 ч. упр.
7.	Бурдийо, П. Телевизията, журналистиката и политиката в: Ответен огън, С., 2008.	2 ч. упр.
8.	Кардон, Д. Политическата форма на интернет (87-109) в: Интернет демокрацията, С. 2012.	2 ч. упр.
9.	Ападурай, А. Разделение и различие в глобалната културна икономика в: Свободната модерност, С., 2006.	2 ч. упр.
	Социология на изкуството	
10.	Хабермас, Ю. От публика разсъждаваща върху културата към публика консумираща културата в: Структурни изменения на публичността, С. 1995.	2 ч. упр.
11.	Адорно, Т. и М. Хоркхаймер Културната индустрия (151 - 186) в: Диалектика на просвещението, С., 1999.	2 ч. упр.
12.	Бенямин, В. Художествената творба в епохата на нейната техническа възпроизводимост в: Озарения, С., 2000.	2 ч. упр.
13.	Бурдийо, П. Социалното зараждане на погледа в: Правилата на изкуството, С., 2004, с. 503-512/ Баксанда, М. Живопис и опит в Италия през XV век в: Следистории на изкуството, С., 2001.	2 ч. упр.
14.	Серто, М. Четенето: вид бракониерство в: Изобретяване на всекидневието, С., 2002.	2 ч. упр.
15.	Писмена работа	2 ч. упр.

Конспект за изпита

Библиография

Основна:

Адорно, Теодор и Макс Хоркхаймер (1999) „Културната индустрия“, В: *Диалектика на Просвещението*, София: Гал-Ико.

Андерсън, Бенедикт (1998) „Източниците на националното съзнание“, „Преброяване, карта, музей“, В: *Въобразените общности*, София: Критика и хуманизъм.

Ападурай, Арджун (2006) „Разделение и различие в глобалната културна икономика“, В: *Свободната модерност*, София: Лик.

Баксанда, Майкъл (2001) „Живопис и опит в Италия през XV век“, В: Генова, Ирина и Ангел Ангелов (съст.) *Следистории на изкуството*, София: НБУ.

Барт, Ролан (2005) „Митът днес“, В: *Нулевата степен на почерка/Митологии*, София: Колибри.

- Бенямин, Валтер (2000) „Художествената творба в епохата на нейната техническа възпроизводимост“, В: *Озарения*, София: Критика и хуманизъм.
- Бурдийо, Пиер (1993) „Разтваряне на религиозното“ В: *Казани неща*. София: УИ „Св. Климент Охридски“.
- Бурдийо, Пиер (2004) „Социалното зараждане на погледа“, В: *Правилата на изкуството*, София: Дом на науките за човека и обществото.
- Бъргър, Питър (2004) „Десекуларизацията на света“, В: *Десекуларизацията на света*, София: Критика и хуманизъм.
- Вебер, Макс (2004) *Протестантската етика и духът на капитализма*. София: Просвета.
- Дъглас, Мери (2005) „Магия и чудо“, В: *Чистота и опасност*, София: Лик.
- Дюркем, Емил (1998) *Елементарни форми на религиозния живот*. София: София С. А.
- Елиас, Норберт (1999) „Към социогенезиса на понятията “цивилизация” и “култура”.“, В: *Относно процеса на цивилизация*, Т. 1, София: Атика.
- Кардон, Доминик (2012) „Политическата форма на интернет“, В: *Интернет демокрацията*, София: НБУ.
- Маркс, Карл (1985) “Към критика на Хегеловата философия на правото”, В: Карл Марк, Фридрих Енгелс, *Избрани произведения*. Т.9 София: Партиздат.
- Маркс, Карл (1984) “Из Немска идеология”, В: Карл Марк, Фридрих Енгелс, *Избрани произведения*. Т.2 София: Партиздат.
- Морли, Дейвид (2008) „Магически технологии: новото, бляскавото и символното“, В: сп. *Критика и хуманизъм*, бр. 25.
- Хабермас, Юрген (1995) „От публика разсъждаваща върху културата към публика консумираща културата“, В: *Структурни изменения на публичността*, София: УИ „Св. Климент Охридски“.
- Boltanski, Luc, Eve Chiapello (2007) *The New Spirit of Capitalism*. Verso: London.
- Bourdieu, Pierre (2013) *Manet. Une révolution symbolique*. Raison d’agir/Seuil : Paris.
- Elias, Norbert (1991) *Mozart. Sociologie d’un génie*. Seuil : Paris.
- Habermas, Jürgen (2008) *Between Naturalism and Religion*. Polity Press: Cambridge.
- Hirschman, Albert (1997) *The Passions and the Interests*. Princeton University Press: Princeton, New Jersey.
- Lepenes, Wolf (2006) *The Seduction of Culture in German Politics*. Princeton University Press: Princeton, New Jersey.
- Supiot, Alain (2005) *Homo juridicus. Essai sur la fonction juridique du droit*. Seuil: Paris.